

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้ป่วยมะเร็งเม็ดโลหิตขาวที่ได้รับเคมีบำบัด ณ โรงพยาบาลศูนย์แห่งหนึ่งในภาคใต้ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการรักษาผู้ป่วยมะเร็งด้วยเคมีบำบัด กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดดังนี้

1. เป็นผู้ป่วยที่แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งเม็ดโลหิตขาว และได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัด ไม่เป็นผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย
2. นับถือศาสนาพุทธ
3. เข้าใจภาษาไทย สามารถสื่อสารด้วยการพูดได้
4. ระดับการรับรู้ และระดับความรู้สึกร่วมตัวปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้ นักวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผ่านการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การเก็บข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การจดบันทึกภาคสนามทุกพฤติกรรมที่จัดขึ้น การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การบันทึกเทปเสียง เครื่องมือประกอบด้วย

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล
2. แนวคำถามแบบเจาะลึกปลายเปิด
3. เครื่องบันทึกเสียงพร้อมดัดแปลงบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การพิทักษ์สิทธิทำได้โดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการศึกษา อธิบายให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วม จะไม่มีผลต่อการรักษาพยาบาลที่กลุ่มตัวอย่างได้รับอยู่ และกลุ่มตัวอย่างสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย สามารถหยุดให้ข้อมูล หยุดการปฏิบัติกิจกรรม หรือออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา รวมทั้งจะไม่มีเปิดเผยชื่อของกลุ่มตัวอย่างแต่จะใช้ชื่อสมมติแทน กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 20 ราย ไม่มีใครออกจากโครงการวิจัย

การหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของการวิจัย

การวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ถือว่ามีความเที่ยงตรงอยู่ภายในต่อเมื่อข้อมูลเป็นจริงตามธรรมชาติ คือตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างตามสถานการณ์จริง คือข้อมูลที่นักวิจัยเสนอเป็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างและตามสภาพการณ์จริงของปรากฏการณ์ รูปแบบ

ที่ได้จากการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อากรณ, 2533; Kemmis & McTaggart, 1990)

ความเชื่อมั่นของการวิจัย ทดสอบโดยการยืนยันความเป็นจริงได้จากข้อมูลหลายแหล่ง

การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 ศึกษาว่ามีหลักธรรมข้อใดของพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการลดความทุกข์ตาม การรับรู้ของผู้ป่วยมะเร็งเม็ดโลหิตขาวที่ได้รับเคมีบำบัดจำนวน 10 ราย ระยะนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิง ปรากฏการณ์วิทยา แต่ละรายใช้เวลาในการศึกษา 2-4 ครั้งๆละ ประมาณ 35 นาที

ระยะที่ 2 ศึกษาเทคนิคตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาในข้อที่สามารถนำมาประยุกต์ ใช้เพื่อลดความทุกข์ให้กับผู้ป่วยมะเร็งเม็ดโลหิตขาวที่ได้รับเคมีบำบัด ระยะนี้เป็นการฝึกคณะผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยจำนวน 15 คน เกี่ยวกับเทคนิคตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เป็นเวลา 3 วัน

ระยะที่ 3 เป็นระยะที่นำหลักธรรมมาทดลองใช้กับผู้ป่วยมะเร็งเม็ดโลหิตขาวที่ได้รับเคมี บำบัด จำนวน 10 คน เพื่อหารูปแบบการประยุกต์ ใช้หลักธรรมที่สอดคล้องกับกับหลักการพยาบาล และการปฏิบัติของผู้ป่วยมะเร็งเม็ดโลหิตขาวที่ได้รับเคมีบำบัด ระยะนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แต่ละรายใช้เวลาในการศึกษา 2-4 ครั้งๆละ ประมาณ 40 นาที

ระยะเวลาศึกษาตลอดโครงการ 2 ปี

การดำเนินการวิจัยได้เน้นให้กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวิจัย ตั้งแต่การ ค้นหาและทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นขณะได้รับเคมีบำบัด การวางแผนการนำหลักธรรมมาใช้ การปฏิบัติ การสะท้อนการปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแผน ประกอบด้วย

1. การติดต่อประสานงานและการสร้างสัมพันธภาพ

1.1 คณะผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุมัติเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการ โรงพยาบาลประสาน งานกับหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และหัวหน้าหอผู้ป่วยอายุรกรรมเพื่อขอดำเนินการทำวิจัยในโรง พยาบาล

1.2 หลังได้รับอนุญาต คณะผู้วิจัยขอความร่วมมือจากพยาบาลผู้ดูแลผู้ป่วยในการเลือก กลุ่มตัวอย่างและแจ้งคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด ให้พยาบาลเป็นผู้ติดต่อกับ กลุ่มตัวอย่างเพื่อแนะนำ คณะผู้วิจัยและ/หรือผู้ช่วยนักวิจัย

1.3 คณะผู้วิจัยและ/หรือผู้ช่วยนักวิจัยแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตกลุ่มตัว อย่างเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยอธิบายถึงวัตถุประสงค์และขั้นตอนต่างๆของการศึกษาอย่างละเอียด

1.4 คณะผู้วิจัยและ/หรือผู้ช่วยนักวิจัยอธิบายถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดย ละเอียด

1.5 เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยสร้างสัมพันธภาพ เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย ความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยและ/หรือผู้ช่วยนักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการแบบเจาะลึก (indepth interview) โดยมีหลักดังนี้ สัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำ ไม่กำหนดคำตอบหรือทิศทางของการตอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กำหนดทิศทาง และมีอิสระในการตอบคำถาม ผู้สัมภาษณ์สามารถเปลี่ยนประเด็นการสัมภาษณ์ได้ โดยยึดวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหลัก และผู้สัมภาษณ์มีประเด็นหัวข้อไว้กันลืม

ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้ใกล้ชิดกลุ่มตัวอย่าง (บุคคลที่ให้การดูแลช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่างขณะอยู่บ้านและ/หรือ โรงพยาบาล) และพยาบาลผู้ดูแลกลุ่มตัวอย่างขณะนั้น โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง ปัญหา อาการ ที่เกิดจากโรคมะเร็งเม็ดโลหิตขาว และการรักษาด้วยเคมีบำบัดความเชื่อ และการปฏิบัติศาสนกิจก่อนและขณะเจ็บป่วยโดยใช้คำถามปลายเปิด(semistructure interview) เช่น

1. การดำเนินชีวิตในขณะนี้ท่านมุ่งหวังในเรื่องใดบ้าง
2. การเจ็บป่วยครั้งนี้มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตหรือไม่ อย่างไร
3. การดำเนินชีวิตประจำวันท่านได้ใช้กิจกรรมหรือไม่ ข้อใดบ้าง
4. กิจกรรมของพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการลดความทุกข์ของท่านมีข้อใดบ้าง
5. รูปแบบการนำกิจกรรมของพระพุทธศาสนามาใช้ในการพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งเม็ดโลหิตขาวที่ได้รับเคมีบำบัด เป็นอย่างไร

2.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างร่วมด้วยขณะที่สัมภาษณ์ และขณะให้การพยาบาล สิ่งที่ต้องสังเกต เช่น ลักษณะทั่วไป การแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง อารมณ์ หรือคำพูด พฤติกรรมในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การรับประทานอาหาร การสวมหมวกประจำวัน การทำสมาธิ การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับญาติ กลุ่มตัวอย่างกับผู้ป่วย กลุ่มตัวอย่างกับเจ้าหน้าที่ทีมสุขภาพ หรือการให้ความร่วมมือในการรักษาพยาบาล เป็นต้น

2.3 การบันทึกข้อมูล โดย ผู้วิจัยบันทึกภาคสนามและบันทึกเทป ในขณะที่สัมภาษณ์ บันทึกรายละเอียดหลังการสัมภาษณ์ บันทึกข้อมูลจากรายงานประวัติผู้ป่วยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกตและการสัมภาษณ์แต่ละรายสัมภาษณ์ 2-4 ครั้ง ใช้เวลาเฉลี่ย 35 นาที ต่อครั้ง

2.4 การตรวจสอบข้อมูล หลังการสัมภาษณ์ถอดเทป โดยตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าให้ข้อมูลครบถ้วน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลรายวัน